

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM SOUČINNOSTI

V soudobých podmínkách je organizace součinnosti stále složitější a současně s tím se zvyšuje i četnost forem a metod jejího uskutečňování.

Když uvažujeme o této složité otázce, je zapotřebí si uvědomit, že mnohé principy, které byly vhodně a úspěšně uplatňovány v přípravě a vedení úspěšných operací Velké vlastenecké války Sovětského svazu, ani dnes neztratily na významu. Musí však být uplatňovány tvůrčím způsobem, zvažována vyšší kvalita výzbroje a bojové techniky, nové organizační struktury vojsk a rozvoj vojenské teorie i praxe.

Hlavní cíle součinnosti se prakticky nemění. I dnes platí tak jako v minulosti, že k dosažení úspěchu v operaci je nutné dokonale sladit úsilí všech sil a prostředků, které se zúčastňují operace na základě komplexního využití všech tří nejdůležitějších komponentů bojové činnosti — palby, úderu a manévru.

Při řešení otázek součinnosti a výběru nejvhodnějších forem a metod organizace součinnosti vystupují do popředí dvě důležité otázky:

1. S růstem mohutnosti palby, úderné síly a pohyblivosti vojsk se značně zvyšuje dynamika bojové činnosti, což nutně vede ke zkrácení času na přípravu operace. Oproti době, která byla k dispozici ve Velké vlastenecké válce Sovětského svazu, se současné normy zkracují až několikrát.

2. Čím jsou prostředky ozbrojeného zápasu dokonalejší, tím se součinnost stává složitější. To je spojeno se zvětšením rozsahu a složitosti opatření ke sladování činnosti sil a prostředků v operaci. Tato zákonitost je v podstatě v rozporu s předchozím faktem, protože vyžaduje v daleko kratší době řešit mnohem větší rozsah složitých otázek.

Tyto požadavky si vynucují hledat nové racionálnější metody práce velitelů a štábů. Musí se odlišovat od dřívějších metod vysokou efektivností a operativností při řešení úkolů součinnosti.

Součinnost je organickou součástí procesu přijetí rozhodnutí a plánování operace. Rozhodnutí velitele tvoří základ její organizace. Při ujasnění úkolu a hodnocení situace již velitel řeší i otázky součinnosti, způsoby jejího uskutečňování, určuje jakého nepřítele a v jakém pořadí je zapotřebí zničit, které dílčí operační úkoly splnit v rámci celkového plnění úkolu, kde a jakými silami i prostředky vést hlavní úder. Současně stanoví i nejúčelnější operační sestavu

vojsk, kde a ke kterým hlavním otázkám nutno organizovat součinnost se sousedy, dalšími součinnostními útvary a svazky různých druhů ozbrojených sil, druhů vojsk i speciálních vojsk a také mezi podřízenými vojsky a různými prvky operační sestavy.

Současně velitel stanoví nejúčelnější formy a metody součinnosti, myšlenkově vytváří model operace, vyhodnocuje pravděpodobnou činnost nepřítele a stanoví způsoby sladěného působení vlastních sil a prostředků ke zničení nepřítele. To je v podstatě počátek organizace součinnosti, přičemž mnohé otázky řeší velitel v procesu přijetí rozhodnutí. Náčelníci druhů vojsk (speciálních vojsk a služeb) při přípravě podkladů pro rozhodnutí vševojskového velitele a návrhů na použití jejich druhu vojska prakticky postupují stejným způsobem.

Štáb, který zabezpečuje přijetí rozhodnutí, předběžně navrhuje hlavní otázky součinnosti, zvláště z hlediska určení místa, času a způsobu použití jednotlivých prvků operační sestavy, organických i posilových sil a prostředků a jejich operačního zabezpečení. Důležité je, aby všechny základní otázky součinnosti byly řešeny komplexně, na systémové bázi. Je nutné, aby štáb byl hnací silou při přípravě organizace součinnosti v období, které začíná vypracováním rozhodnutí velitele a končí jeho pokyny pro součinnost.

Zvlášť důležitý význam má včasné zahájení prací na organizaci součinnosti. V příznivých podmínkách mohou začít prakticky po vyhlášení zámyslu operace.

Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že jsou možné dva základní způsoby doručení pokynů velitele pro součinnost vykonavatelům — z hlediska času — při vydání bojových úkolů nebo zvlášť po jejich vydání; z hlediska místa — v terénu nebo na velitelském stanovišti s využitím mapy nebo reliéfních map (případně makety terénu).

Při přípravě operace v krajně **omezeném čase** může velitel vydat pokyny pro součinnost současně s bojovým úkolem buď technickými pojiťky nebo osobně, a to v plném rozsahu nebo po částech vzhledem k významu a lhůtám plnění konkrétních úkolů (pokyny pro součinnost vydává podřízeným na mapě). Nemůže-li velitel osobně vydat tyto úkoly a pokyny současně všem podřízeným, je účelné, aby sám vydal úkoly a pokyny pro součinnost alespoň veliteli, který působí na hlavním směru. Ostatním podřízeným mohou vydat tyto úkoly a pokyny zástupci velitele a náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb.

Za situace, kdy je **dostatek času**, organizujeme součinnost zpravidla po vydání bojových úkolů, což umožňuje, na základě návrhu plánu součinnosti, usku-tečnit ji daleko podrobněji a v několika variantách. Pokyny pro součinnost mohou být v tomto případě doručeny vykonavatelům zasláním výpisu z plánu součinnosti nebo je můžeme vydat při schvalování rozhodnutí.

Chci zdůraznit, že tato práce nesmí být jen formálním vydáním pokynů nebo úkolů pro součinnost podřízeným, ale musí se stát pokračováním tvůrčí práce velitele a štábu při sladování činnosti sil a prostředků, konkretizaci složitých otázek a upřesněním některých z nich přímo s podřízenými na místě.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války Sovětského svazu svědčí o řadě poučných příkladů, kdy se součinnost organizovala před zahájením operací metodou vedení speciálního zaměstnání nebo válečné hry současně s hlavními funkcionáři několika stupňů velení. Taková metoda umožňovala podstatně zkrátit čas ve srovnání s postupnou organizací součinnosti s každým podřízeným velitelským stupněm a lépe pochopit způsob plnění jak vlastních úkolů, tak i úkolů součinnostních vojsk.

Narůstající rozsah úkolů a omezený čas vyčleněný pro jejich řešení jsou

určujícími faktory k zdokonalování metod cílevědomého řešení otázek součinnosti v soudobých podmínkách.

Součinnost musí být organizována do celé hloubky operace, především v zájmu těch uskupení druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, které plní hlavní úkol. Zvlášť podrobně je nutné řešit tyto úkoly na první den bojové činnosti.

V poslední době je často diskutována otázka, zda je účelné uskutečňovat na operačních stupních organizaci součinnosti v terénu. Jsem toho názoru, že zkrácení lhůty přípravy soudobé bojové činnosti v ještě větší míře zvýrazňuje úlohu souběžné činnosti velitelů a štábů všech stupňů a že ani operační stupeň se neobejde bez toho, aby na rozhodujících úsecích, zejména na hlavním směru, nepřistoupil ke konkrétní organizaci součinnosti přímo v terénu. Naopak možnosti techniky, zvláště využití vrtulníků a obrněných velitelsko-štábních vozidel, vybavených novými, dokonalými prostředky velení vojskům a přístroji pro pozorování tuto činnost velitelům a štábům nejen umožňují, ale jejich práci zdokonalují.

V průběhu operace považují **udržování nepřetržité součinnosti**, dosažení její vysoké efektivnosti a rychlé obnovy v případě narušení za jeden z nejdůležitějších úkolů velení.

Činnost velitele a štábu při udržování součinnosti v průběhu útočné operace je zapotřebí zaměřit na včasné, přesné a kvalitní splnění opatření, která vyplývají z rozpracovaného plánu operace a plánu součinnosti, na upřesnění, doplnění nebo změnu plánu součinnosti (v souladu se změnami, které nastaly v operační situaci) ve stanovené době a dále na obnovu narušené součinnosti nebo na její opakovanou organizaci, dojde-li k zásadní změně situace.

Přesně a náročně organizovaná součinnost v období plánování bojové činnosti, její praktická realizace v průběhu operace, umožňují ve většině kritických situací zabránit narušení součinnosti, i když toto nelze zcela vyloučit.

Příčin narušení součinnosti může být řada a v soudobých podmínkách vedení operací pravděpodobnost vzniku ostrých a kritických situací značně vzrostla, což má za následek nutnost kalkulovat s nimi. To vše vyžaduje od velitelů a štábů přijímat opatření, která zabezpečí udržení nepřetržité součinnosti mezi uskupeními vojsk a trvalou prací spojovacích prostředků, automatizovaných systémů velení vojskům, včasné předávání informací a hlášení od podřízených a rovněž od nadřízeného štábu a sousedů.

Abyste nedošlo k narušení součinnosti a byla zabezpečena nepřetržitost úderů na nepřítele, je nutné vyžadovat přesné plnění úkolů podřízenými ve stanovených lhůtách; včas zabezpečit změny v organizaci součinnosti, neodpovídá-li dané situaci; vymezit způsob součinnosti současně s upřesněním úkolů vojskům; v plném rozsahu organizovat součinnost, je-li přijato nové rozhodnutí a vojskům nebo jednotlivým uskupením byly stanoveny jiné úkoly. Důležitým předpokladem udržení nepřetržité součinnosti v průběhu operace je trvalá kontrola štábem, náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb s cílem zabezpečit přesné plnění úkolů podřízenými a mít přehled o situaci, aby bylo možné přijmout včas potřebná opatření.

Při přechodu do útoku s použitím pouze konvenčních zbraní je zapotřebí, aby velitel a štáb trvale upřesňoval a sladil činnost vševojskových svazků a svazů, letectva, vojska PVO a dalších sil a prostředků, které se zúčastňují operace při ničení leteckých a raketových uskupení nepřítele, cílů prvního pořadí a rovněž při překonávání pásma překrytí a při průlomu nepřátelské obrany.

Zejména při organizaci průlomu předního obranného pásma, když se vojska prvního sledu k němu přiblíží, bude nutné upřesnit činnost letectva a dělostřelectva k vedení palebné přípravy, podpory zteče a palebného doprovodu vojsk v období průlomu. Upřesňuje se zejména metoda a hloubka dělostřelecké, letecké podpory i doprovodu.

Zvláštní pozornost je přitom nutné věnovat organizaci součinnosti mezi svazky úderného uskupení a útvary vojskového letectva, protože není vyloučeno, že v této době frontové letectvo může plnit úkoly ve vzdušné operaci a hlavním prostředkem letecké podpory bude vojskové letectvo.

V období vedení operace pouze konvenčními zbraněmi důležitý význam bude mít trvalé upřeshňování plánu prvního jaderného úderu a organizace součinnosti všech sil a prostředků, které se ho zúčastní, ale i upřesnění způsobu součinnosti vojsk po prvním jaderném úderu včetně bezpečnostních opatření a způsobů odstranění následků po použití nepřátelských jaderných zbraní.

Trvalé udržování součinnosti v průběhu operace bude mít rozhodující význam při zasazení druhého sledu i operační manévrovací skupiny, průlomu mezilehlých obranných pásem a postavení nepřítele, obklíčení a ničení velkých uskupení nepřítele, ale i při násilném přechodu vodních překážek, použití vzdušných výsadek a plnění dalších důležitých operačních úkolů.

Hlavními úkoly při udržování součinnosti mohou být:

- včasné shromáždění a vyhodnocení údajů o nepříteli, pohotovosti jeho prostředků jaderného napadení a zálohách,
- znalost rozmístění a stavu vlastních vojsk i sousedů a jejich materiální zabezpečení,
- příprava podkladů (ve stanovené době) k přijetí rozhodnutí v souladu se situací a úkoly, které je nutné řešit,
- rychlé doručení úkolů vojskům,
- organizace všestranného zabezpečení a kontrola činnosti vojsk.

Důležitý význam bude mít i udržování těsné součinnosti se sousedy, zejména sladění společné činnosti k vedení jaderných úderů, společné odrážení hromadných úderů nepřátelského letectva, způsoby řešení úkolů při ničení uskupení nepřítele na styku se sousedy, ale i možnost využití působů sousedů k vedení možného manévru k úderu do boku a týlu nepřítele.

Sladění použití všech sil a prostředků, které se zúčastní operace, se tedy zabezpečuje jednotným chápáním cílů, úkolů i způsobů jejich plnění, trvalou kontrolou, organizací neustálého pozorování bojiště, udržováním nepřetržitého spojení a vzájemnou informovaností. Zvláštní pozornost zasluhují otázky zabezpečení bezporuchového spojení se součinnostními štáby a organizace sledování bojiště (i jeho pozorování) na nejdůležitějších směrech a v rozhodujících obdobích operace. Zkušenosti z poslední války svědčí o tom, že snaha některých velitelů posuzovat vývoj bojové činnosti jen na základě hlášení podřízených nutně vedla k odtržení od reálné činnosti, narušení součinnosti a k opožděnému rozhodování. Velitel musí v rozhodujících momentech operace osobně pozorovat její vývoj, včas měnit a upřeshňovat způsob součinnosti a usměrňovat úsilí vojsk na bezpodmínečné splnění bojových úkolů.

V důsledku vedení jaderných úderů obou stran budou nepříteli i vlastním vojskům způsobeny značné ztráty, ztíží se vedení bojové činnosti, což může způsobit **částečné nebo úplné narušení součinnosti** na některých stupních vedení a bude vyžadovat od velitele i štábu značné úsilí **k jejímu obnovení**.

Při uskutečňování opatření k obnově bojeschopnosti a odstranění následků nepřátelského jaderného napadení přijímá velitel rozhodnutí k rozvíjení útočné operace, stanoví úkoly podřízeným a organizuje součinnost na všech stupních. Nemůže být pochyb o tom, že za těchto podmínek narušená součinnost mezi útočícími vojsky, silami a prostředky musí být obnovena v nejkratším čase. Při její obnově nebo při nové organizaci velitel a štáb musí:

- upřesnit objekty ničení a organizovat jejich doplňkový průzkum,
- stanovit nutný počet odpalovacích zařízení, která budou plnit úkol, z těch raketových svazků a útvarů, jež si zachovaly bojeschopnost, rozdělit objekty ničení mezi raketové vojsko a letectvo a stanovit dobu vedení jaderného úderu.

V letectvu jsou upřesňovány počty letounů-nosičů a stav jejich osádek, doba startu a předpokládané umístění letectva k době úderu, který vede raketové vojsko. Kromě toho se pro letouny-nosiče určují nové objekty nepřítelů a doba jejich zničení, mohutnost a druh výbuchů, záložní letiště a lhůta jejich zaujetí po úderech.

Vševojskovým svazům je nutné upřesnit směry útoku, úkoly a způsoby jejich plnění. Jsou přijímána opatření a upřesňují se otázky obnovení bojeschopnosti vojsk i odstranění následků po jaderných úderech nepřítelů, vymezují se prostory, na které byly vedeny jaderné a chemické úderu a určují se prostory, ze kterých je třeba vyvést zasažená vojska.

Štáb musí včas informovat podřízená vojska a sousedy o pozemních jaderných výbuších, pásmech zamoření, rozrušených prostorech a prostorech požárů, které mohou mít vliv na bojovou činnost vojsk. Zvláštní pozornost musí být věnována obnovení narušení součinnosti mezi vojskem PVO a útočícími vojsky prvního sledu. Především je zapotřebí obnovit a zhustit radiolokační pole k protiletadlové raketové obraně vojsk a stíhacímu leteckému zabezpečení.

V průběhu útočné operace velitel a štáb nepřetržitě sleduje situaci a určuje způsoby řešení úkolů, které budou vojska plnit, upřesňuje metodu součinnosti, organizuje bojovou činnost se sousedy, narůstání úsilí palebným ničením nepřítelů a zasazením nových sil do sražení. K udržení a obnově narušené součinnosti musí velitel i štáb, náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb trvale sledovat sladěnou činnost vojsk, zabezpečovat nepřetržité spojení a vzájemnou informovanost o změnách v situaci a o přijetí nových rozhodnutí a z toho vyplývajících opatření k zabezpečení a obnově narušené součinnosti.

V řadě případů bude velitel frontu nucen organizovat součinnost nejen na operačním, ale i na taktickém stupni a sladovat činnost vojsk v terénu.

V tomto článku jsem v zásadách popsal jen tři základní otázky z celého komplexu součinnosti v operaci. Cílem bylo upozornit na některé momenty, ve kterých při cvičeních vznikají nejasnosti nebo nejsou řešeny vždy důsledně.

Měli bychom však všichni dbát zásady, že v systému přípravy k vedení soudobých operací bude mít velký význam organizování sladěného použití svazků a útvarů různých druhů ozbrojených sil, druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb. K tomu, abychom mohli toto zabezpečit při přípravě bojové činnosti a udržovat nepřetržitou součinnost v průběhu operace, je nutné, aby velitelé i štáby měli značné organizační schopnosti, vysoké profesionální kvality, hluboké znalosti bojových možností a způsobů použití nejen podřízených, ale i součinnostních vojsk.